

Posudek vedoucího diplomové práce

David Pokorný

Losinsko-šumperské inkviziční procesy a jejich zpracování v díle Václava Kaplického Kladivo na čarodějnice (1963) a ve stejnojmenném filmu Otakara Vávry (1969)

Univerzita Karlova v Praze, pedagogická fakulta, katedra dějin a didaktiky dějepisu
Praha 2008

Posuzovaná diplomní práce Davida Pokorného vychází z neutřelého, avšak náročného záměru analyzovat vzájemnou provázanost tématu známých severomoravských „čarodějnických“ procesů z konce 17. století v literárním a filmovém díle, posoudit míru závislosti obou uměleckých děl jak na pramenech, k dané události dostupných, tak mezi sebou, podchytit rozsah změn a posunů v umělecké interpretaci historických faktů, charakterizovat tyto změny a dobrat se případně možných motivů, jež k nim vedly. Autor si všímá především posunů v pojetí jednotlivých historických osob a osobností (s důrazem na osobnost děkana Kryštofa Lautnera, který je klíčovou postavou románu i filmu), sleduje vývoj jejich charakterů od dobové předlohy přes románové až po filmové podání, zaznamenává všechny odchylky a pokouší se dešifrovat deklarované i skryté pohnutky, které k těmto odchylkám vedly, přičemž tyto nalézá jak v souvislostech uměleckých, tak historických.

Sama koncepce diplomní práce je její nespornou devízou, stejně jako zřetelná – a sympatická – autorova snaha vypořádat se s mimořádným záběrem tématu, které pro své kvalitní zpracování vyžadovalo relativně rozsáhlou badatelskou a interpretační odvahu; výsledné podání však v několika významných aspektech za ambiciózní představou zaostává. Na konečné podobě textu se negativně odrazila především nevyváženost, s níž diplomant ke zpracování a nanejvýš prezentaci látky přistoupil a již lze nade vše pochybnost přičíst nedostatku času, který autor zjevně pociťoval. Konečná podoba textu vznikala po vcelku poctivé a dobře rozmyšlené přípravě, přesto bylo formulaci a redakci diplomní práce věnováno příliš málo času, než aby tak široký projekt mohl být doveden ke zdárnému konci. O časové tísní dobře svědčí především uspěchanost, stylistická neobratnost a jistá povrchnost celkového dojmu těch částí diplomní práce, které reflektují literární a filmovou podobu losinsko-šumperských procesů; v posledku jde o největší provinění autorovo, neboť právě faktické postřehy a závěry, vnesené do uvedených kapitol, měly představovat samo těžiště diplomové práce.

Dané nedostatky ještě více vyniknout v porovnání s úvodními partiemi, týkajícími se dějin inkvizice a samotných procesů, které svou přebujelostí a objemem zabírají více než polovinu práce (namísto proponované čtvrtiny až třetiny), čímž vytvářejí nežádoucí disharmonii. David Pokorný podlehl snadno pochopitelné potřebě zorientovat se detailně a spolehlivě v široké až nepřehledné problematice inkvizičního soudnictví, aby na tomto podkladě fundovaně prostudoval pramenný materiál i literaturu, vztahující se bezprostředně k losinsko-šumperské čarodějnické kauze a k postavě odsouzeného a upáleného děkana Lautnera. Svá zjištění a závěry o této věci také poměrně přesvědčivě prezentoval, byť jistě s tou výhradou, že ve výčtu uváděné literatury, užitě pro poznání všech dějinných souvislostí čarodějnických procesů i pro studium samotného inkvizičního trestního a procesního práva, některé podstatné tituly chybí.

Stejnou bolestí bohužel trpí i výše vzpomenuté analýzy Kaplického románu a Vávrova filmu: jakkoli se autor v samotném poli interpretace těchto uměleckých děl (v intencích zadání diplomního úkolu) pohybuje s nezpochybnitelnou jistotou, své úvahy staví na relativně slabém teoretickém základě, který přitom mohl načerpat z dostupné literatury. Naštěstí tato slabina neznehodnocuje sílu výpovědi, k níž David Pokorný dospěl trpělivým studiem archivního materiálu a především nebývalým a v jádru poctivým osobním nasazením, s nímž přistupoval k rozboru románu i filmu. Na nedostatečnosti výsledku, který je nyní předkládán k hodnocení a obhajobě, se tak paradoxně podepsalo autorovo vyčerpání, s nímž – vedle nedostatku času – zápasil v závěru práce. Témuž lze přičíst na vrub i nedostatky v poznámkovém aparátu a konečně i vyšší frekvenci pravopisných, především interpunkčních chyb, jimiž je text zbytečně zatížen.

Přes uvedené výhrady dovoluji si hodnotit předkládanou práci jako zajímavou a přínosnou v rovině celkového vyznění; s přihlédnutím ke konkrétním metodickým nedostatkům vidím však jako nevyhnutelné navrhnout klasifikaci této práce známkou „dobře“.

Mgr. Gabriela Šaročová